

NEFELEJCS MŰVÉSZETI ÓVODA

KÉNEFELEJCS ÓVODA

2141 Csömör, Laki u. 3.

☎/☎: 06-28/543-940

✉: ovoda.csomor@invitel.hu

NEFELEJCS ÓVODA

2141 Csömör, Kacsóh Pongrác u. 6.

☎/☎: 06-28/543-950; ☎: 06-28/543-951

✉: nefelejcs2@invitel.hu

ÓVODAI NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL*

A NEFELEJCS MŰVÉSZETI ÓVODA HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA

(ADAPTÁLT PROGRAM NAGY JENŐNÉ: ÓVODAI
NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL CÍMŰ
PROGRAMJA ALAPJÁN)

Csömör, 2009.

* Verzió: 3.

Készült: 2009. június 18.

Módosította: a Nefelejcs Művészeti Óvoda vezetősége

Elfogadta: az óvoda nevelőtestülete

Jóváhagyta: Csömör Nagyközség Képviselő-testülete

1. AZ ÓVODA JOGI STÁTUSA, ADATAI

Az óvoda neve:

- Nefelejcs Művészeti Óvoda
 - Székhely: Kéknefelejcs Óvoda
 - Telephely: Nefelejcs Óvoda.

Az óvoda címe, telefonszáma:

- Kéknefelejcs Óvoda (székhely)
2141 Csömör, Laki u. 3.
06-28/546-940; 06-28/543-941
- Nefelejcs Óvoda (telephely)
2141 Csömör, Kacsóh Pongrác u. 6.
06-28/543-950; 06-28/543-951

Az intézmény működési területe:

- Csömör nagyközség körzete.

Az intézmény típusa:

- óvoda.

Az óvoda alapító okiratának száma:

- 99/2009. (V. 28.) Képviselő-testületi határozat

Alaptevékenysége:

- 80111-5 Óvodai nevelés
- 80112-6 Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos gyermekek, pszichés fejlődési zavarai miatt a nevelési folyamatban tartósan akadályozott gyermekek integrált óvodai nevelése: testi fogyatékos – járóképes vagy kevés segédeszközzel közlekedő mozgáskorlátozott (csak a székhelyen); enyhén értelmi fogyatékos; beszéd fogyatékos.

Kiegészítő tevékenysége:

- 55231-2 Óvodai intézményi étkeztetés
- 562917 Munkahelyi étkeztetés

Kisegítő tevékenysége:

- 682002 Helyiségek bérbeadása

Az intézmény gazdálkodási jogköre:

- részben önállóan gazdálkodó részjogkörrel rendelkező költségvetési szerv.

Az óvoda befogadóképessége:

- Kéknefelejcs Óvoda 200 fő
- Nefelejcs Óvoda 100 fő.

Az óvoda felügyeleti szerve, fenntartója, címe, telefonszáma:

- Csömör Nagyközség Önkormányzata (2141 Csömör, Szabadság út 5. Tel.: 06-28/544-020)

Az óvodai csoportok száma:

- Székhely: 8 csoport (Százszorszép, Pitypang, Búzavirág, Tulipán, Pipacs, Boglárka, Tátika, Margaréta)
- Tagóvoda: 4 csoport (Méhecske, Pillangó, Katica, Maci).

Az óvoda vezetője:

- Lukács László Nándorné.

3. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA

A Kéknefelejcs Óvoda a székhely óvoda. A létesítményt 2007. szeptember 30-án ünnepélyes keretek között adta át Csömör Nagyközség Önkormányzata. A gyönyörű épület a XXI. század követelményeinek teljes mértékben megfelel. Tervezője Szák Kocsis Pál, akinek alábbi gondolatai – melyet a tervdokumentációk mellékleteként fogalmazott meg – tükrözik a feltétel nélküli gyermekszertetet és a hivatása iránt érzett elkötelezettséget:

«„A jövőnk záloga a gyermek.” Sajnos mai egyre anyagiasuló világunkban mind kevesebben vallják ezt az örök érvényű gondolatot, s könnyen elveszíthetik a természetből eredő ősi ösztön kegyelmi ajándékát. Lelket nagyító, hogy még vannak helyek, vannak emberek, ahol ez nincs így, s vállalják anyák, apák azt a boldog és teljesebb emberré tevő mindennapi küzdelmet, és örömmel tetéző lemondást, amit a gyermekek vállalása, befogadása, felnevelése, önálló életútra terelése jelent. Az ilyen helyeken bölcsődét, óvodát, iskolát, JÖVŐT kell építeni.

Az apró csillagszeműek – akiket édesanya igazgat otthon három évig – első komoly találkozása a VILÁG-gal az óvoda. Igazi intézmény, a kicsik „dolgozó”-ja, valóságos világ a világban. Egy épített teljesség, elvarázsoló helyszín, csoportos tevékenységek – mesék, játékok, éneklés, tánc, rajz, versek, társas kapcsolatok, ismeretek – a „nagygyá” fejlődés „földje”.

Az óvodaépítés alapgondolata már évtizedes gyökerű Csömörön, ebben a nagy hagyományú, kicsit zárt, de igazi értékeket valló, sajátos világú nagyközségben. Óvoda, iskola, kultúra, sport, megélhetés. Óhajtott és áldozatos munkával megteremtett valóságosan ÉLŐ világ...

Az óvoda – mint nevének kettős jelentése is mondja – reménységünk szerint a közeli jövőben a kiteljesedőbb óvodai lehetőségek és széleskörűbb tevékenységek következtében, valamint az épületben rejlő üzenet révén még felejthetlenebb élmény (ne felejts!) lesz az innen kijövő, kinövő apró reménységeink számára.» (Lejegyezte Szák Kocsis Pál 2005 novemberében)

A Nefelejcs Óvoda épülete 1977-ben épült – nagy része társadalmi munkában. Ez lett a tagóvoda.

1986-ig kinevezett vezető irányította az intézmény munkáját, majd a törvény értelmében pályázat útján lehetett elnyerni az óvodavezetői állást. Évtizedeken keresztül a gödöllői járás gyakorolta a szakmai felügyeletet óvodánk felett.

1971-től az Óvodai nevelés programja alapján végezték az óvónők nevelő-oktató munkájukat. 1989-ben jelent meg az új program, amely már nagyobb módszertani szabadságot engedett, és előtérbe helyezte a gyermeki pszichés és mentális jellemzőket. Az 1990-es évektől egyre több alternatív óvodapedagógiai törekvéssel ismerkedhettünk meg.

Az 1996-ban kiadott kormányrendelet fogalmazta meg Az óvodai nevelés országos alapprogramját, és a többszörösen módosított közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: KT.) 45. § (1) pontja kimondta:

„Az óvoda az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján nevelési programot készít, vagy az ily módon készített nevelési programok közül választ.”

Óvodánk Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel című programját választotta. Nevelőtestületünk ezzel a programmal tudott a legjobban azonosulni – figyelembe véve a környezeti adottságokat, személyi, tárgyi feltételeket. Ezáltal lehetőségünk nyílik a csömöri néphagyományok megőrzésére, továbbadására már az óvodás korosztály körében is.

A program alappillére kettős: az érzelmekre épít, és a gyermek esztétikai tevékenységét, alkotóképességének fejlesztését hangsúlyozza.

Az érzelmeknek – fejlődéslélektani tanulmányaink és gyakorlati tapasztalataink alapján is megállapíthatjuk, hogy – rendkívüli jelentősége van az óvodás gyermek életében. Tudjuk, hogy ez a kor a nagyfokú emocionális ingerlékenység, érzelmi labilitás, polarizált érzelmek kora. Ezen sajátosságokat olyan szeretetteljes pedagógiával szeretnénk befolyásolni, amelyben a gyermek érzelme differenciálódhat, érzelmi állapotának tartóssága növekedhet, a gyermek érzelmi labilitása csökkenhet, megszelídülhet végleteket mutató érzelmi reagálása, fokozódhat az érzelmek feletti uralkodás képessége, kialakulhat a gyermek gazdag érzelmi skálája, és megerősödhetnek magasabb rendű érzelmei.

A program másik alappillére a tevékeny óvodai élet megteremtése, amelyben hangsúlyt kapnak a művészeti értékek, hogy a kreatív gondolkodási irányt megerősítsék. A divergens, kreatív gondolkodás megerősítése utat nyit a képzelőerő, alkotóerő kibontakoztatásához.

Ehhez az alábbi kreatív gondolkodás területét bemutató elméletet (J. Geoffrey Rawlinson: A kreatív gondolkodás és az ötletbörze) éreztük találónak, amely kapcsolatot teremt a művészettel és a humorral, valamint utat nyit a tapasztalat útján szerzett gondolkodásra.

HUMOR HAHA	→ → →	Robbanásszerűen oldja a feszültséget, lazít, jó közérzetet teremt.
FELFEDEZÉS AHA	→ → →	Hagyja a gyermeket kíváncsiskodni, kutatni a tárgyi, természeti, társadalmi környezetet észrevenni.
MŰVÉSZET AH	→ → →	Segít megélni a művészet által kiváltott érzelmek gazdag és ellenőrzött feszültségoldást.

3. 1. HELYZETKÉP ÓVODÁNKRÓL

Csömör nagyközségre a lakosság lélekszámának ugrásszerű növekedése jellemző. A beiratkozó gyermekek magas száma és kor szerinti megoszlásának aránytalansága miatt intézményünkben osztott és vegyes életkorú, magas létszámú csoportok működnek.

Célunk, hogy tiszta, osztott csoportban végezhessük a nevelőmunkát.

Az utóbbi évek reformpedagógiai törekvései, illetve Az óvodai nevelés országos alapprogramja hatására ma már kizárólag **a gyermek érdeklődésére és kíváncsiságára támaszkodva** tervezzük meg az óvodai életet. A gyermeki tanulás saját élményű tapasztalatszerzés és mintakövetés formájában az egész nap folyamán adódó helyzetekben valósulhat meg. Az életkori sajátosságok érvényesülése érdekében nagyobb szerepet szánunk a *sponrán szerzett ismeretek* megszerzésének. Ez természetes módon növeli a **játék** és a játékos tevékenységek jelentőségét.

3. 2. AZ ÓVODA SZEMÉLYI FELTÉTELEI

Óvodánkban összesen 45 engedélyezett álláshely van, ebből egy helyre egy négyórás és egy hatórás foglalkoztatást engedélyez fenntartónk, így 46 dolgozónk van.

3. 3. AZ ANYAÓVODA JELLEMZŐI

A csodaszép létesítmény 2007. október 1-jén nyitotta meg kapuit a csömöri óvodások számára. Az épület egy kottlóst formáz, mely szárnyaival mintegy védelmezi a kiscsibéket: a csoportszobában felhőtlenül játszó óvodásokat. A 8 csoportszoba déli tájolású, mind saját öltözővel és mosdóval rendelkezik.

Közös és kiszolgáló helyiségekkel is rendelkezünk: orvosi szoba, elkülönítő, felnőtt öltözők az óvodapedagógusok és a dajkák részére, irodahelyiségek, valamint az emeleten három helyiség (vezetőhelyettesi iroda, videoszoba, nevelői szoba), mely egybenyitva tágas konferenciateremmé válik.

Az óvodaudvar tágas, közepén hatalmas gyepszőnyeg terül el, mely kiválóan alkalmas csoportos rendezvények lebonyolítására is. Csoportjaink saját játszóterületükön élik mindennapjaikat.

3. 4. A TAGÓVODA JELLEMZŐI

Az épület 1977-ben épült. Csömör déli részén helyezkedik el, elől parkosított bejáró fogadja az ide érkezőt.

A hátsó udvar teljes egésze a gyermekek rendelkezésére áll. A jórészt füves területen elhelyezkedő mozgásfejlesztő kombinált fajtákok és a fémvázás mászóak az óvodás korúak hatalmas mozgásigényét elégítik ki, illetve annak fejlesztését szolgálják. Az udvari szerepjáték és az árnyékba húzódás lehetőségét biztosítják a színes, fából készült babaházak. A területet körbeölelő járda alkalmat nyújt a gyermekek nagymozgásának koordinálásához és a szabálytudat kialakításához.

Az épület lapos tetős megoldású. Négy csoportszoba – a Méhecske, Pillangó, Katica, Maci csoport – egyenként 25 fő befogadására alkalmas. Összesen **100** gyermeket lehet foglalkoztatni az épületben.

A csoportszobák világosak, az óvónők a gyermekek igényeinek megfelelően alakították ki a játékkuckókat és a különböző tevékenységekhez szükséges területeket. Játékeszközöinket évről évre fejlesztjük, gyarapítjuk. 1998-ban kezdődött meg a bútorok cseréje, ezáltal mindegyik csoportszoba új, önálló arculatot kap. Az épületbe belépve az ovi-galéria fogadja az érkezőket.

A hosszú folyosó, amelyet a nevelőtestület folyamatosan, az évszaknak és a jeles napoknak megfelelően díszít, barátságosan várja az ide érkező gyermekeket és szüleiket.

A négy csoportra kettő mosdóhelyiség és ugyanennyi öltöző jut, amelyet a napirend egyeztetésével használnak a gyermekek.

Az épület helyiséghiánnyal (nevelői szoba, könyvtár, szertár...) küzd, amelyet egy emeletráépítés oldhatna meg.

4. AZ ÓVODA FUNKCIÓJA

Az óvodai nevelés országos alapprogramja a következőképpen határozza meg az óvodaképet és funkcióját:

„Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda **funkciói**: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.”

Ebből a meghatározásból világosan következik, hogy az óvoda nem pusztán gyermekmegőrző hely, ahol jól játszhatnak a gyermekek, míg a szülei dolgoznak. Óvodánk gondozza, ápolja, védi a gyermekeket, és mindent elkövet azért, hogy a családi közösséget kiegészítve szocializálja őket. Nagy figyelmet fordítunk a szokáskialakító, nevelő funkcióra, amely fejlesztő munkát jelent. Így a gyermekek mindent elsajátíthatnak, hogy az iskolai életre alkalmassá váljanak.

5. PROGRAMUNK ALAPELVE

- ❖ Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemgazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg,
- ❖ hogy gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó
- ❖ egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek.

5. 1. KIINDULÁSI PONTJAINK

- ❖ Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembe vételével nevelhető, fejleszhető.
- ❖ Nevelik, fejlesztik a társkapcsolatok, az óvoda összes dolgozója, ezért
- ❖ a felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy:

„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”

- ❖ Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

5. 2. GYERMEKKÉPŰNK

Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez és az alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt az óvodában megkapja, kialakul az óvodás tartása, önállóvá, nyugodttá és kiegyensúlyozottá válik. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

Elsődleges célunk az emberi személyiség teljes kibontakoztatása, amely során biztosítjuk az óvodás gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődését az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. A gyermeki személyiséget úgy szeretnénk alakítani a művészeti nevelés segítségével, hogy az iskolába lépés idejére nyitott, érdeklődő, önálló, természetszerető és –védő, tisztelettudó, segítőkész egyén váljék belőle.

6. PROGRAMUNK GLOBÁLIS CÉLRENDSZERE

6. 1. ALAPVETŐ CÉLJAINK

- az óvodások nyugodt, élménygazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével
- sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése
- a gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

6. 2. ÁLTALÁNOS NEVELÉSI FELADATAINK

Az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálódásának segítségével.

6. 2. 1. Az erkölcsi-szociális érzelmek alakításának feladatai

- érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, szeretetteljes, nyugodt, családias légkör megteremtése;
- olyan óvodai élet megszervezése, amelyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás;
- a mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását;
- a gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermek legyen képes a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat;
- az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése segítse a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban;
- az óvodapedagógus tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a gyermekek önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére igényt érezzenek;

- a szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását.

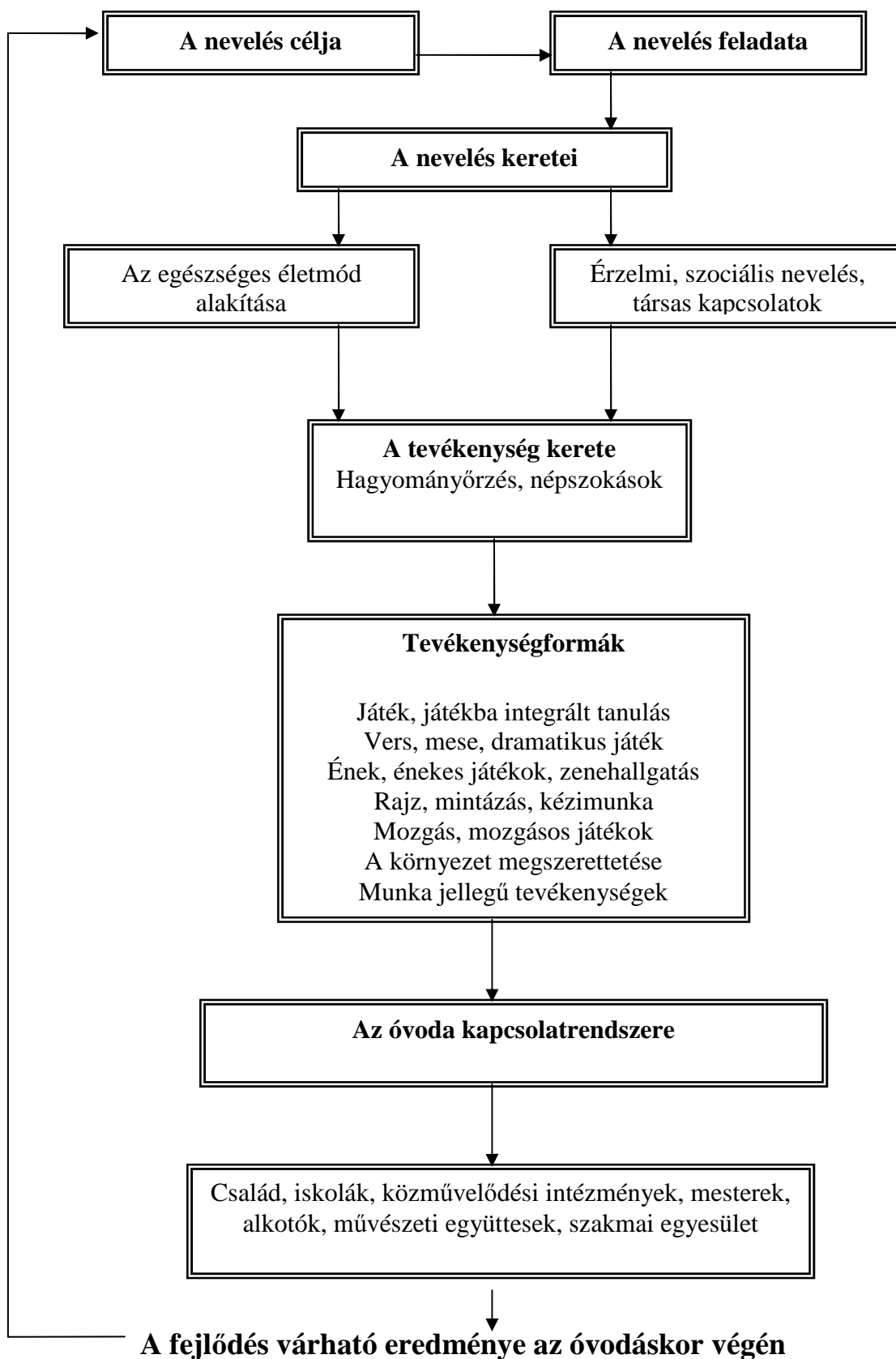
6. 2. 2. Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai

- az egyéni igényeket is figyelembe vevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének fokozatos kialakítása;
- a harmonikus, összerendezett mozgás indirekt gyakorlása segítse elő az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását;
- az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását;
- az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi és emberi környezetben egyaránt;
- a művészeti tevékenységekben biztosítsunk rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élménybefogadó képesség;
- az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének;
- a gyermekek legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

6. 2. 3. Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb – tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását;
- a gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást – különös tekintettel a kreativitás képességének megerősítésére;
- a kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását;
- a meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését;
- az érzelmi alapigények biztosítása – biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet – segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy képi eszközök segítségével szabadon kifejezhessék.

6. 3. PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA

kezdve vizuális projektrendszerrel kíséri figyelemmel. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel – a **dajkák bevonásával** együtt – végzi a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák az egészséges életmód szokásainak sorrendjét és azok fogásait.

A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyag-szükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda figyelemmel kíséri a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag-összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezeten, lehetőleg a folyamatosság módszerével is élve.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A szülők segítségével igyekszünk megismerni ezeket, és kellő toleranciával elnézzük a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzük a gyermekeket, de nem kényszerítjük az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben beszélget a gyermekekkel, hogy annak kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védjük a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használathoz megteremtjük az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermekeket. Az óvodapedagógus feladata következetesen kérni a szülőket, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről. Türelmes meggyőző munkával a szülők jó partnereinkké válhatnak.

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percre tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, akkor is megfelelő alapot ad az óvodai nevelőmunkához, ha szerényebb.

Az óvoda egyik legfontosabb fejlesztési tere **az óvodaudvar**. Minden csoportnak van egy állandó helye, ahol a gyermekek bármikor megtalálhatják az óvodapedagógusukat. Ugyanakkor biztosítjuk az udvarrészek közti átjárhatóságot – a közösen kialakított szokásrendszer betartása mellett. Az udvar esztétikai szépségét adja a sok virág, cserje, ízlésesen kialakított veteményeskert. A homokozókhöz, labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület áll a gyermekek rendelkezésére. Megteremtjük a feltételét annak, hogy énekes, dramatikus játékokat játszhassanak, bábozhassanak.

Az óvoda épületét a nevelési-fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok esztétikusan, ízlésesen rendezik be. A több funkciót betöltő **csoportszobát** alkalmassá tesszük a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát ad a szülőknek is. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan függönyt használunk, ami nem veszi el a fényt. Tűző nap esetén biztosítjuk az elsötétítést.

A többféle játéktevékenységhez **elkülönített részeket** alakítunk ki a csoportszobában. Esztétikus mesebirodalmat tervezünk meg, ami a személyes percek, a napi mesélés, a drámajátékok, a bábozás színtere. Biztosítjuk, hogy a gyermekek nyugodtan rajzolhassanak, barkácsolhassanak, mintázhassanak, festhessenek, mindent megtaláljanak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Kialakítunk egy olyan helyet, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez, ahol elhelyezhetők a mikrocsoportos séták alkalmával talált „kincsek” és a nagymozgásos eszközök. A projekt sarokban biztosítjuk a tárgyi feltételeket.

A csoportszobát színben, formában, a díszítés anyagának tudatos összeválogatásával komponáljuk meg.

Az **öltözők** ízléses berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége nyugodt feltételt biztosít a vetkőzéshez, öltözéshez. Az öltözőben a szülők részére érdeklődést felkeltő, esztétikus táblát helyezünk el, ahol részletes tájékoztatást kapnak a csoport mindennapjairól. A projektekről készült fényképeknek, albumoknak, tablóknak, kiállításnak is helyet biztosítunk.

A **mosdó**ban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait képi formában is megjelenítjük a szokások rögzítésének elősegítésére.

Az óvodába belépőt az **ovi-galéria** fogadja. A kiállított alkotások a műalkotásokkal történő állandó kapcsolat meglétét, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják még a szülőknek is.

A gyermekek önmegismerését, én-formálását, az élményközvetítést az együtt átélt élmények minél többszöri megtekintését, a szülők szemléletformálását segíti a **videoszoba**, ahol a gyermekek mikrocsoportban élvezhetik a rövid videofelvételeket. A róluk készült felvételeket többször megnézhetik.

7. 1. 4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- » A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- » A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkezdőjüket önállóan használják.
- » Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek folyadékot a kancsóból.
- » Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- » Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki- és begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- » Ruhájukat esztétikusan, összehajtva a helyére teszik.
- » Környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- » Ügyelnek saját külsejükre, amelyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

7. 2. AZ ÉRZELMI, SZOCIÁLIS NEVELÉS ÉS TÁRSAS KAPCSOLATOK

Az érzelmi, szociális és társas nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normáinak tiszteletben tartásával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő, kapcsolatteremtő és – megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében

7. 2. 1. Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Személyiségükben az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. A gyermekekben a **családias légkör** hatására kialakul az érzelmi kötődés társaikhoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönzi őket.

Fontos, hogy a gyermekek szabadon mozoghassanak a csoportszobában, mosdóban, ezzel is fokozható az otthonosság érzése.

Minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma van, ami sajátos egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. Pl.: a szeretett báb, aki mindenre megtanít, és megdicsér.

Az otthonosság érzését segíti elő az is, hogy minden gyermeknek tárolóhelyet biztosítunk, ahová saját eszközeit, játékait, a mikrocsoportos tapasztalatgyűjtésen talált „értékeit” beteheti, önállóan gondozhatja, kezelheti.

A gyermekek érkezésekor az óvoda öltözőiben, folyosóin nyugalmat árasztó hangszeres zene szól. Különösen vigyázunk arra, hogy a zene hangereje ne nyomja el a gyermekek, szülők beszélgetését.

A **beszoktatás** időszaka meghatározza a gyermekek óvodához való érzelmi kötődését. A szülőkkel együtt megteremtjük a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges, minél hosszabb időn keresztül úgy, hogy egyre kevesebb időt töltenek bent. A gyermekeknek a szülő jelenléte biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A beszoktatásban mindkét óvodapedagógus részt vesz, és a dajkával együtt gondosan előkészítik ezt az időszakot. A sok érdekes, ízléses játék mellett mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedünk a gyermekeknek. Az idősebb óvodások segíthetnek mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekek beszoktatásában.

A gyermekek már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végzik a mindennapi tevékenységet, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerrel gyakoroltatunk, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, otthonról hozott szokásait. Az 5-6-7 éves gyermekek segítenek a kiscsoportosok öltöztetésében, gyengédséggel, szeretettel veszik őket körül.

- A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.
- Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történekről, úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.
- A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.
- Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- A felnőtt – gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív beszédhelyzet jelenjen meg, a kívánság és az elvárás megnevezésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, kritizálás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás. (A személyes perceket biztosítsa az óvónő minden gyermeknek, hogy a kapcsolatfelvevő képességüket megerősítse. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzésének elfogadása kapjon hangot.)
- A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észre véteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
- Tiltalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt örömevel jelezze dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. (A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.)

Ezeket az elveket nyilvánosságra hozzuk, értelmezzük az óvoda minden dolgozójával és a szülőkkel is. Elemezzük, vizsgáljuk a gyermekek társas viselkedését, kapcsolatát. Sokféle játékos eszközt használunk az egyéni jellemzők kimutatásához.

8. A PROGRAM AJÁNLOTT NAPIRENDEJE

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének.

Tervezésnél figyelembe veszi a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesül a folyamatosság, a rugalmasság elve.

Az óvodapedagógus teljesíti a gyermekeknek azt az alapvető igényét, hogy személyes kapcsolatot tudjanak felvenni vele, elegendő figyelmet szentel minden gyermekre.

A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 óra, a legnagyobbaknál pedig 1 óra. A napirendben külön időpontot (pontokat) jelölünk meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire.

A napirendjavaslat korcsoportonként, az egyes évszakok által meghatározott feltételek szerint módosítható.

9. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE

9. 1. HAGYOMÁNYŐRZÉS, NÉPSZOKÁSOK

Ez a program a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvodapedagógusok feladatának tekinti. Az óvodapedagógus beépíti a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött, vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Megteremtjük azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás.

Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk nemzeti, kulturális gyökere, s a mai gyermekek is megismerhetik szépségét, értékét. A program olyan óvodapedagógust igényel, aki ragaszkodik népünk múltjához, képes azonosulni azzal. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit, népi játékait, népmeséit, népdalait. Lakóhelyünk hagyományai szerint tervezzük meg a feladatokat, hiszen a hagyományőrzés úgy marad fent, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvónőtől óvónőig, szájról szájra hagyományozódik.

9. 1. 2. Az óvodában ünnepelhető jeles napok időrendi sorrendben

Az őszi jeles napjai

✿ Központi szervezésben:

- ❖ Ősznyitó ovigaléria ünnepség
- ❖ Őszi vásár
- ❖ Őszvégi évszaki koncert

✿ Csoportonkénti szervezésben:

- ❖ Szüret (szeptember második felétől)
- ❖ Márton nap (november 11.)

A téli jeles napjai

✿ Központi szervezésben:

- ❖ Télnyitó ovigaléria ünnepség
- ❖ Mikulásvárás (december 6.)
- ❖ Télvégi évszaki koncert

☼ **Csoportonkénti szervezésben:**

- ❖ Advent
Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)

A tavasz jeles napjai

♣ **Központi szervezésben:**

- ❖ Tavasznyitó ovigaléria ünnepség
- ❖ Családi egészség- és sportnap
- ❖ Tavaszvégi évszaki koncert

♣ **Csoportonkénti szervezésben:**

- ❖ Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

A nyár jeles napjai

☀ **Központi szervezésben:**

- ❖ Nyárnyitó ovigaléria ünnepség
- ❖ Az iskolába készülő nagycsoportosok búcsúztatása (zártkörű, délelőtti program június első hetében)

☀ **Csoportonkénti szervezésben:**

- ❖ Évzáró kerti mulatságok (május 31. után)

Kiemelt napjaink:

- ❖ Állatok napja (október 4.)
- ❖ Március 15.
- ❖ A víz világnapja (március 20.)
- ❖ A Föld napja (április 22.)
- ❖ Anyák napja (május első vasárnapjához közel eső időpont)
- ❖ Madarak, fák napja (május 10.)
- ❖ Gyermeknap (május utolsó vasárnapjához közel eső időpont)
- ❖ Családi sportnap (május vége, június eleje)
- ❖ Születésnap (minden csoportban a gyermekek születésnapjának megünneplése)

Az óvodapedagógusok a módszertani szabadságukkal, saját ötleteikkel élve emlékeznek meg a kiemelt napokról. Ezekről készítünk fényképeket, albumokat, amelyeket a gyermekek bármikor nézegethetnek.

A családi sportnapot délután tartjuk. A szülők a gyermekeikkel közösen vesznek részt a csoportonkénti versengésben. A helyezettek a versenyjátékok végén díjakat kapnak. Jó hangulatban, közös mozgásos játékkal telik el ez a nap.

9. 1. 3. A néphagyományőrzés ajánlott tartalmai

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítja a változatos tevékenységet. A jeles napokat projekt rendszerben dolgozzuk fel. Az óvodapedagógus a hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variálja.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttműködés, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lesz merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttjátszás. Így az óvodapedagógusok, a szülők több szerepet vállalhatnak, hogy a gyermekeknek igazi élményt jelentsenek ezek a jeles napok.

❖ Őszi vásár

- A csoportok névcsúfolókat, vásári kikiáltó rigmust tanulnak. Vásárfiát készítenek, egyszerű népi játékokat játszanak. Kedvük szerint részt vesznek a vásári forgatagban. Ismerkedhetnek a népi hangszerekkel, népzenevel.
- A nagyobbak segítséggel rendezik be a vásár helyszínét, árulják portékáikat.

❖ Szüret (szeptember második felétől)

- A 3-4 éves gyermekek éneket hallgatnak almáról, szőlőről, szüretről. Szemezik a szőlőt, megkóstolják a mustot.
- A 4-5 éves óvodások egyszerűbb énekes játékokat ismernek meg, gyűjtik, válogatják az őszi gyümölcsöket. A szőlő szemezése és a kóstolgatás mellett népzeneire próbálgatják a táncos mozdulatokat.
- Az 5-6-7 évesek megszervezik a szüretet óvodapedagógusaik segítségével. Szemezik, préselik a szőlőt. Tanulnak verset, mondókát, dalos játékot a

❖ *Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)*

- A csoportok projekt módszerrel dolgozzák fel. Ismerkedünk és gyakoroljuk a néphagyománnyal, locsolóverset tanulnak, tojást festenek, locsolkodnak az óvodapedagógusok segítségével.
- Csoportszobájukat díszítik. Minél több technikával írhatnak tojást (pl. viasszal, karcolással). A locsoláshoz éneket, mondókát tanulnak. A fiúk meglocsolják a lányokat és az óvodapedagógusokat, a lányok tojást díszítenek a fiúknak.

Kreatív, alkotó léggört elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az óvodapedagógus, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak, és mennyi ideig tart a játékuk. Az óvodapedagógus megteremti mindezekhez a feltételeket. Az alkotó léggört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, ötlet.

A csoportban csak annyi **szabályt** vezetünk be, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott léggör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A kreatív léggör erősíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. Célunk, hogy a szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Az óvodapedagógus őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. Az oldott léggör megteremtéséhez gyakran használunk humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, észrevesszük a környezetben spontán megjelenő helyzet- és jellemkomikumokat.

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítják ki. A csoportszobákban helyet kapnak a variálható és elkülönített kuckók.

A programban – jelentős szerepe miatt – kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatikus játék és bábozás helye. Itt található az átváltozáshoz szükséges kellékek kincses ládája is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyakat, terméseket, növényeket, képeket a kincseket őrző sarokban helyezünk el, amit a gyermekek alakítanak ki, és rendeznek különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak állandó helye van. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért arra ösztönözzük őket, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében segítjük az udvari szerepjátékok kibontakozását (pl.: népi játékok, mozgásos játékok, közlekedési játékok, színpadi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével).

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak. **A játékhoz szükséges időt** a

„AHA” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ez az örömrész ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem-kéz koordinációt, erősen hatnak a laterális dominancia kialakulására.

Az óvodapedagógus érdeklődéssel kíséri a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmeket kelt.

Az udvaron is biztosítjuk a **gyakorlójáték** lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

Az óvodapedagógus elősegíti a gyermekek játékának továbbfejlődését. Így már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Az óvodapedagógus szerepeket szervez és vállal, hogy a megformálás mintát adjon a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában teret kap a feltételek biztosítása. A papásmamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék – ezek mindegyike egyszerű mozzanatok jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítjük. Az óvodapedagógus engedi, hogy a gyermekek a tereket önállóan kialakíthassák.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak, bábozásnak**. A mesék megelevenítésében részt vesz az óvodapedagógus, modellt ad egy-egy szereplő megformálásához.

Kezdetben minél több kelléket használunk a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvodapedagógus előadásával jelenik meg az óvodában. A csoportnak kedvenc bábót készítünk, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is a többi közé helyezzük, hogy a gyermekek játszhassanak vele, tapogathassák, megszeretgethessék.

A gyermek **konstrukciós játékában** minél gyakrabban élje át az „én készítettem” alkotás örömét, mert ez az érzés további felfedezésre sarkallja. Ennek eredménye lehet a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín- és térvariált gazdagság.

A **konstrukciós játékhoz** kapcsolva megjelenik a **barkácsolás**, elsősorban az óvodapedagógus által barkácsolt kellékek készítésével, amit az óvodapedagógus a gyermek aktív bevonásával hoz létre.

Az óvoda a gyermekeknek olyan nyugalmas udvarrészt biztosít, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékokat, énekes játékokat, ügyességi játékokat. Az óvodapedagógus olyan **szabályjátékot** ajánl fel, amelyet a gyermek könnyen betarthat, és szívesen, önállóan is kezdeményezhet.

- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

10. 1. 7. Játékba integrált tanulás

E program szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a mindennapi óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű, szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A program felfogása szerint **a játékba integrált tanulás azt jelenti**, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett **tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak**, úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdenek. A játékba integrált tanulás a szervezett mozgástevékenység miatt egyetlen egy napon borul fel, ha az óvoda nem rendelkezik tornaszobával.

A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek ismeretszerzését is magában foglalja.

Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, aki tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre. Később felerősödik a társak hatása is.

A szokástanulást és az alapvető ismeretek elsajátítását projektrendszerű tanulóval tervezi meg, aminek eredménye a szülők számára is követhető és vizuális jelekkel megerősített. E tanulási rendszerben felerősödik az információáramoltatás és az együttnevelés.

A programban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számtalan probléma- és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek.

A tanulás tervezése évszakprojektben történik, melynek minden elemét a szülők tájékoztatása érdekében hozunk nyilvánosságra. Az óvodapedagógusok a csoportokhoz tartozó öltözőkben helyezik ki. A projekt kidolgozását a szülők számára áttekinthetővé, esztétikussá, könnyen olvashatóvá és folyamatosan követhetővé tesszük.

10. 1. 8. Javaslat a gyermekek hetirendjének elkészítéséhez

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkerete változik)

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti játékba integrált tanulás	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék
	Ének-zenei képességfejlesztés	Rajz, mintázás, kézimunka			Mozgás, mozgásos játékok
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok	A környezet megszerettetése	A környezet megszerettetése	A környezet megszerettetése	
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések

10. 1. 9. A szervezett tanulás formái

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

Kötelező	Mozgás, mozgásos játékok Énekes játékok (4-5-6-7 éveseknek)
Közvetve kötelező	Vers, mese, dramatikus játék
Kötetlen	Rajz, mintázás, kézimunka A környezet megszerettetése Ének-zenei képességfejlesztés Egyéni fejlesztések

10. 1. 10. A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, mozgásos játék Vers, mese, dramatikus játék Énekes játékok Futás, kocogás
Mikrocsoportos	Ének-zenei képességfejlesztés Rajz, mintázás, kézimunka A környezet megszerettetése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

10. 1. 11. A szervezett tanulás időkeretei gyermekenként

Korosztály	Vers, mese, dramatikus játék	Ének, énekes játékok	Rajz, mintázás, kézimunka	Mozgás, mozgásos játék	A környezet megszerettetése
3-4 évesek	Naponta 5-10'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	15-20'
5-6-7 évesek	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	30-35'

A 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 35'.

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 45'.

A 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 65'.

10. 1. 12. A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékoság, a felfedeztetés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés gyakran megjelenik a tevékenységekben. Az óvodapedagógus módszertani kultúrájának kiművelésére törekszik.

10. 1. 13. Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért arra törekszünk, hogy mindegyik gyermek minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy, stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki. A differenciált, árnyalt értékelést alkalmazzuk.

Sokféle módon jutalmazunk: simogatás, megerősítő pillantás, testközelség, gesztus, mimika; szóbeli közlés egyénileg a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

A büntetés kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

10. 2. VERSEK, MESE, DRAMATIKUS JÁTÉK

A **tevékenység célja**: a gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása elsősorban a népmesék segítségével. A mesék mágikussága, a csodás meseélmények, a versek zeneisége, rímeinek csengése, valamint a mesék feldolgozása adjon a gyermekeknek igazi irodalmi művészi élményt. A mindennapi mesélés biztosítsa a kisgyermekek lelki nyugalmát, lelki békéjét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok)
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel

10. 2. 1. A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

Az irodalmi anyag igényes összeállítása az óvodapedagógus feladata. A művek kiválasztásában a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbéltetése érvényesül.

A legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan **meséket** választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek meséi már lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus-realisztikus mesék. Helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsőfolók, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek vidám, humoros versek, klasszikusok és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realisztikus meséken át épülnek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal gazdagodik. Megismernek olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. A nagyobbaknak lírai műveket is olvasunk, mert a gyermekek már megérik a költői képek

érzelmet kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék erősítik a környezet megszerettetését, a néphagyományörzést, az évszakok szépségét.

10. 2. 2. A 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, **öbéli játékok**hoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Sok lehetőséget teremtünk a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. Sokszor ismételjük az **állathívogatókat**, **altatókat**, **kiolvasókat**, de sohasem keltheti ez a gyakorlás érzetét. Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan rászoktatjuk a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. Célunk, hogy a mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógus, majd a gyermekek fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek megismerik a **bábokat**.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek leporellókat és színes képeskönyveket lapozgathatnak, otthonról elhozhatják kedvenc könyveiket, és megmutathatják egymásnak.

A vers, mese, a **dramatikus játékok** illusztrálásához csak olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Az óvodapedagógusok és a nagycsoportos gyermekek több alkalommal báboznak, dramatizálnak a kisebbeknek. Ez egyben színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek.

A kiscsoportos gyermekekkel megismertetünk **10-12** mondókát és **10-14** új mesét egy nevelési év alatt, s ezeket minél többször ismételjük.

A nagyobb gyermekekben kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógusok meséit. A gyermekek arcán megjelenik a belefeledkező áhítat, figyelő ámulat. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsaszövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek a gyermekek élményeihez, tapasztalataikhoz, hangulatához kapcsolódnak.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját megerősítjük (pl. egy közmondással), s jól látható helyen az öltözőben elhelyezünk. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán, a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak alakítgatásával. Az óvodapedagógus segítségével megjelenítik a meséket, a

gyermek élményeit. A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni. Ehhez sokféle lehetőséget teremtünk. A 4-5 éves gyermekek **4-5** mondókát, **5-6** rövid verset és **10-14** új mesét ismerjenek meg.

A nagycsoportos gyermekek körében is minden adandó alkalmat felhasználunk a kiolvasók, ritmusok ismételtetésére. A gyermekek nagyon élvezik a rímes találós kérdéseket, rímjátékokat. Lehetőség nyílik az ilyen típusú játékokra is. A gyermekek ismételtetik az előző években tanult verseket. Az új versek (**10-12**) bemutatása mindenkor kapcsolódik a gyermekek élményeihez. Ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra. (Kivételt képeznek a ritmikus versek, pl. Weöres Sándor: Galagonya.) A délutáni pihenés előtt a nagycsoportos gyermekeknek **folytatásos mesét** is olvasunk.

A gyermekek fantáziája gazdag. Próbálkozási alkalmat adunk a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A közösen kitalált meséket a „**mi mesénk**”-nek nevezzük el. Célunk, hogy a gyermekek a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal fejezzék ki. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján olyan közmondásokat keresünk, amelyekkel meg tudjuk erősíteni az erkölcsi tulajdonságokat. A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni vers- és meseélményeiket. Ezekből közösen készítenek albumot. Az auditív élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A nagycsoportos gyermekeknek **15-18** mesét mesélünk a nevelési év folyamán.

E tevékenység minden nap megjelenik az óvodában. Közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák előkészítésével, gyertyagyújtással csalogatjuk a gyermekeket a mesesarokba. Amikor minden gyermek megérkezik, akkor kezdjük el a mesét gyertyafénynél. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét meséljük, hogy a másik héten eljátszhassák, megjeleníthessék a különböző mesealakokat. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfújása vagy énekünk, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

10. 2. 3. A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versek, mesék dramatikus játékok segítségével

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játék. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes hangejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, kialakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyermekek sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban kibontakoztathatják

10. 3. ÉNEK, ÉNEKES JÁTÉKOK, ZENEHALLGATÁS

A tevékenység célja: a közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket. A zenehallgatási lehetőségek – az élő előadás, az emberi hang és hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek – fejlesztik a gyermekek művészi fogékonyságát.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása
- A 3-6-7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal

10. 3. 1. A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei, kiváló eszköz az óvodás korosztály fejlesztéséhez.

A **3-4 éves korú gyermekek** nagyon élvezik az **öbéli játékokat**, amelyeket a felnőttekkel együtt játszanak. Ezek között vannak arc-, kéz-, ujj- és lovagoltató játékok. A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű, 4-5 hangból álló olyan **énekes játékokat** tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze 1-2 **komponált gyermekdalt** tanulnak meg az ünnepek köszöntésére.

A **nagyobb gyermekeknek** az óvodapedagógus továbbra is teremt olyan helyzetet, amelyben minél gyakrabban játszhatnak öbéli játékokat, mondogathatnak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat,

Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy minél gyakrabban énekelgessenek önállóan az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében. Énekelünk egyénileg, mikrocsoportban, halkabban, hangosabban, magasabban, mélyebben, gyorsabban és lassabban. A levegőben próbáljuk felvázolni az énekek dallamvonalát.

A gyermekek élvezettel játsszák a kérdés - felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal. Lehetőséget adunk a gazdagon felszerelt énekes sarokban újra játszani a mikrocsoportban átélt zenei képességfejlesztő játékokat.

Több alkalommal érzékeltetjük az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Többféle népi ritmuseszközt használunk a ritmusérzék fejlesztéséhez.

A zenei élményközvetítés mindennapos lehetőség az óvodában, többféle tevékenységhez kapcsolódik.

Az **5-6-7 éves gyermekeknek** lehetőségük van megismerkedni, és sokat ismételtetni 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak szimbólumot találunk ki, amelyet a zenesarokban helyezünk el. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra, és lehetőséget adnak a felidézésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző. Olyan dalokból válogatunk, amelyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító - fogyó játékokat tervezzünk, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.

Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.

A gyermekek tiszta éneklését gyakori egyéni énekléssel segítjük elő. A hallásfejlesztést segítő zenei fogalompárokat, pl. a halkabb-hangosabb éneklést, összekapcsoljuk a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

Gyakran játszunk zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezhessék a gyermekek a motívumok hosszát. Fejlesztjük a gyermekek alkotókészségét, lehetőséget teremtünk arra, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő játékot többféleképpen lehessen megoldani. Az ügyesebb 5-6-7 éves gyermekeknek lehetőséget adunk, hogy metallofonon játszhassanak, így a hangok magasságkülönbségét érzékelhetik, néhány hangból álló motívumot kitalálhatnak, vagy egyszerű gyermekdalokat megszólaltathatnak.

10. 4. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A tevékenység célja: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése; a gyermekek tér-forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Az ovigaléria programja mindennapi lehetőséget ad műalkotásokkal való találkozáshoz, amely művészeti élményben részesíti mind a gyermeket, mind a szülőket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

10. 4. 1. A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, **minőségben megfelelő eszközök szükségesek**. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni.

Az alkotó-alakító tevékenységekhez az a **megfelelő hely**, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez **tárolóhelyekre van szükség**. A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy max. 6-8 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tárolóhelyek. Ebben a térben helyezzük el a gyermekek **mini galériáját**, ahova életkoruktól függően segítséggel vagy önállóan tehetik ki alkotásaikat. Így egy héten keresztül „gyönyörködhetnek” műveikben. Ezt követően a szülők részére összefűzve helyezzük el az öltözőben „alkotásaikat”. Év végén ezeket albumban összegyűjtve hazavihetik.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy előlről kezdik. A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk. A gyermekek addig alkothatnak, ameddig kedvük tartja.

Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítjuk meg a gyermekeknek.

spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, erre is lehetőséget teremtünk.

A **plasztikai munkák** során képesek lesznek a formák tagolására. Játékukhoz tudnak kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket használnak a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során próbálkoznak a tér variálásával, az építés részletezésével. Ehhez nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat használnak. A gyermekeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztántartására, elrakására.

Az **5-6-7 éves gyermekek** alkotó- együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi-plasztika és a környezet-alakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A képalakító alkotás során a gyermekek többször alkotnak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítja a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket, pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkar, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat alkalmazzanak, megjelenítik a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek plasztikai munkájában is megjelenik közös térbeli, többalakos kompozíció egy-egy mesejelenet, énekes játék stb. formájában. Egyénileg dolgoznak kisméretű szövőkereteken.

A gyermekek körében kialakítjuk az ajándékkészítés igényét. Biztatjuk őket, hogy az ünnepekre, vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Így minél gyakrabban átéljük az ajándékozás örömét.

Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtjük az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek egyben megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. A szülőket is bevonjuk az óvoda szépítésébe.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze, pl. búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékokhoz szükséges egyszerű díszleteket, stb. A térbeli tapasztalat segíti az eredeti megoldások kivitelezését is. A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítik elő, gondoznak minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Biztosítjuk a több napon át tartó építés lehetőségét.

A gyermekek az óvodában **évszakonként megrendezett ovigalériával** ismerkednek meg. Kis csoportokban többször van módjuk megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. Az ovigaléria megnyitása az évszakok

kezdetéhez kapcsolódik, és ünnepélyes keretek között nyílik meg. Ez a nap más, mint a többi! A gyermekek a kiállított alkotásokról véleményt alkothatnak. Az ovigaléria az 5-6-7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető helye. Legyenek büszkék óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

10. 4. 3. A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, **kötetlen formájú tevékenységet** szervez. Az általa előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 6-8 gyermek vesz részt a tevékenységben. A gyermekeknek ajánljon egy témán belül alternatív lehetőséget és legalább kétféle technikát. A rajzos térben helyezkedünk el, és az ott tartózkodó gyermekek körében olyan élményeket idézünk fel, amelyek témát adnak az alkotáshoz. Az óvodapedagógus arra törekszik, hogy a beszélgetésben szereplő gyermekek legalább kétféle téma közül tudjanak választani. A téma kiválasztása után az óvodapedagógus legalább két technikát javasol, amellyel a gyermek meg tudja alkotni a választott témát. Az óvodapedagógus megteremti annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek megjelenítik személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

10. 4. 4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Képkalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Alkotásaikat ízlésesen elhelyezik a mini galériájukban.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

10. 5. MOZGÁS, MOZGÁSOS JÁTÉKOK

A **tevékenység célja:** a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában, a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése, a gyermekek esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése.

Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Az óvodapedagógus feladata:

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

10. 5. 1. A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér- és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

Az irányított mozgásos játékok során a **3-4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Megismerkednek **futásgyakorlatokkal**, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal. **Ugrásgyakorlatokat** játszanak, pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket, majd leugrásokat.

Dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal ismerkednek meg, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labda leütés-elkapás stb.

A mozgásos játékok teret adnak a **támaszgyakorlatok** gyakorlására (pl. csúszások, kúszások, mászások). A **talajtorna** eleme is megjelenik a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekek sokféle **egyensúlyozó játékot** játszhatnak. Többféle kézi szert használunk a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok se túl könnyűek, se túl nehezek, elvárható erőkifejtésre készítetnek. Az óvodapedagógus rendszerint megmutatja a helyes mintát, és igényli a

gyermekkel együtt versenyeznek csapatokban a vándorkupáért. A csapatokat ruházatukban az egységes szín jellemzi.

Családi egészség- és sportnapunk célja:

- az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése
- a mozgás, a sport iránti érdeklődés felkeltése
- a mozgásigény kialakítása, fejlesztése
- az óvodai kapcsolattartás ápolása, szorosabbá tétele a szülőkkel és a helyi intézményekkel.

10. 5. 2. A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel.

A mindennapi testedzés: a kocogás, a futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják meg.

A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

10. 5. 3. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok játszásakor.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak labdát vezetni helyben.
- Célba dobnak egykezes felsődobással.
- Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.

Megfigyeljük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket gyűjtünk. Meglátogatjuk a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgetünk a család tagjairól.

Ismerkedünk az óvoda utcájával, annak épületeivel, boltjaival, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel, az esztétikai alkotásokkal, pl. szobor. Beszélgetünk a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

A videoszobában lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a természetes környezetükben nem látható állatok, növények (vadállatok, vadon élő állatok, óceánok, tengerek világa) megismerésére a téli időszakban (maximum 5-10 perc).

A **4-5 éves gyermekek** tapasztalat – és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük. Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, az időjárás változását megfigyelésük után jelzik az évszakokat bemutató jeltáblákon.

Célunk, hogy tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége között. Terméseket gyűjtünk, és azokat hasznosítjuk. Rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtást végzünk. Közösén készítünk albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Ellátogathatunk a családokhoz, családi képeket nézegetünk. A gyermekek bemutatják a család tagjait, otthonukat.

Ellátogatunk az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe, intézményekbe. Megcsodáljuk a környezetükben található esztétikai alkotásokat. Gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait. A gyermekek megismerik a személy- és teherszállító járműveket.

Megfigyeljük az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat.

A videoszobában lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a természetes környezetükben nem látható állatok, növények (vadállatok, vadon élő állatok, óceánok, tengerek világa) megismerésére a téli időszakban (maximum 10-15 perc).

Az **5-6-7 éves gyermekek** megismerkednek az óvoda tágabb környezetével. Felfedezik az évszakok szépségét, színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

Gondozhatnak terráriumot, flóráriumot, szaporíthatnak tőosztással növényeket. Csíráztatnak, ültetnek a csoportszobában, vagy a kertben.

Az **5-6-7 éves gyermekek** két teljes napot is kint tölthetnek, akár távolabbi erdős-ligetes terepen, ahol egészséges életmódjuk biztosításához megvannak a feltételek. (Az óvodapedagógus a helyi körülményeknek megfelelően tervezi meg az erdei programokat.)

Videofelvételeket vagy fotókat készítünk a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedeztető tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket. A szülőknek évszakonként fotóbemutatót készítünk, hogy ők is lássák, mi mindennel találkoztak, mit tanulhattak meg a gyerekek egy évszakprojekt teljesítésével.

10. 6. 3. A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek-óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Az óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésére tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékuk kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően fejezzék ki gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

10. 6. 4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Tudják óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.

11. MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Cél továbbá a gyermekek együttműködésének, szervező képességének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata:

- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása
- A munkaeszközök használatának megtanítása

11. 1. A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtnál mintát ad az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segít a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

A **3-4 éves gyermekek** az óvodapedagógust figyelve részt vesznek a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában követik a termések, falevelek elszállítását, a nagycsoportosok veteményezését, a növények locsolását, közreműködnek az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

A **4-5 éves gyermekek** közösségi kapcsolatát jól fejleszti a felelősi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. E program megerősíti a közösségért végzett munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez és egyéb munkafajtákhoz is ajánlunk (a művészeti sarkok rendezése, mosdófelelős, öltözőfelelős, asztalfelelős, virágok gondozása...)

Az óvodapedagógus megtervezi az egyéni megbízások lehetőségeit, pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, **ajándékkészítés**

12. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

12. 1. Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt *kiegészítve* segíti a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Körültekintően szervezzük meg az együttműködés formáit, amely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni. A szülők, nagyszülők segítik az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy az óvoda választott értékeit minél magasabb szinten tudja teljesíteni.

A kapcsolattartás formái:

- ❖ a családlátogatás (lehetőleg még az óvodába kerülés előtt),
- ❖ anyás beszoktatás (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez)
- ❖ a napi kapcsolattartás (elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről)
- ❖ szülői értekezletek
- ❖ egyéni beszélgetések a gyermekek fejlődéséről (a Fejlődésnapló alapján végzett korrekt tájékoztatás megszervezése)
- ❖ a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások (mind azt szolgálják, hogy a közös nevelési eredményeket, hiányosságokat érzékeltetni lehessen)

Folyamatosan szervezzük a szülők érdekegyeztető, érdekérvényesítő fórumait.

12. 2. Az óvoda és az iskola

A gyermek életében az egyik legjelentősebb változás, amely felszínre hozza lelki teherbíró-képességét, az óvodából az iskolába átmenet.

Tartalmas kapcsolatot igyekszünk kialakítani a Mátyás Király Általános Iskolával és a Krammer Teréz Önkormányzati Zeneiskolával, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését elősegítsük.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái: a volt nagycsoportos óvónők ellátogatnak az első osztályba abból a célból, hogy megismerjék az iskola oktatási módszereit. A tanítókat meghívjuk a nagycsoportosokhoz. Ezen a találkozón lehetőség nyílik arra, hogy teljesebb képet kaphassanak az óvoda mindennapi életéről, nevelő-fejlesztő munkájáról. A kölcsönös érdeklődés, tisztelet és a gyermek megismerése alapján hangoljuk össze nevelési törekvéseinket. A nagycsoportos óvodások tavasszal ellátogatnak az első osztályokba, hogy színes, vonzó tapasztalatok megszerzésével érzelmileg közelebb kerülhessenek az iskolai élethez.

12. 3. Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Korrekt, napi kapcsolatot ápolunk fenntartónkkal. Intézményi működésünk egyik alappillérenek tekintjük e kapcsolatot. Minőségirányítási folyamatunkban közvetlen partnerként jelöltük meg önkormányzatunkat.

12. 4. Az óvoda és a művészeti iskola, együttesek

E program szükségessé teszi, hogy az óvoda kapcsolatot alakítson ki a környezetében működő zeneiskolával, művészeti együttesekkel, alkotókkal. Velük együttműködve tudjuk elérni, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenhessenek az óvodában.

A kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, látogatások, megbeszélések, egymás rendezvényein való részvétel, együttműködési megállapodás megkötése.

12. 5. Az óvoda és a közművelődési intézmények

Kapcsolatot tartunk a környezetünkben működő közművelődési intézményekkel: könyvtárral, múzeummal, művelődési házzal. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy az segítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, s zárja ki azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, érték közvetítésével, tartalmával nem összeegyeztethetők.

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékozódás, megbeszélések, értekezletek.

12. 6. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Tartalmi kapcsolatot alakítunk ki:

- ❖ a művészeti szakmai egyesülettel, a programot adaptáló óvodákkal, az ehhez tartozó műhelyekkel
- ❖ a szakvizsgás képzéseket és konferenciákat szervező főiskolákkal
- ❖ a pedagógiai szakmai szolgáltató cégekkel, intézményekkel
- ❖ a nevelési tanácsadóval, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal
- ❖ az egészségügyi szakszolgálattal (védőnő, orvos)
- ❖ a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel.

minőségirányítási, menedzselési feladatainak ellátása során. A vezető pontosan, a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítja a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes, önálló feladatvégzését. Mint egy jó karmester, csak ott segít, ahol „döcögve, hamisan szólalnak meg a szólamok, nem simulnak bele az összharmóniába” (Nagy Jenőné: Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés. 1997.) Az óvodatitkár a vezető közvetlen munkatársa, segíti az adminisztrációs, illetve a szervezési feladatok ellátásában minden területen.

Az esztétikus, gondozott udvar biztosításához nélkülözhetetlen a karbantartó, kertész személye.

13. 2. Tárgyi feltételek

E program a művészetek eszközeivel kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközök, játékok, tárgyak egészítik ki a meglévő készleteket:

- esztétikus mesesarok (kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, bábtartók, paraván, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről, kedvenc mágikus báb, jelképek, szimbólumok a mesékről, különböző színű leplek az átváltozáshoz, esztétikus meséskönyvek, stb.
- esztétikus énekes sarok, olyan tér a szobában, ahol 6 gyermek ülve megfér, hangszerek: furulya, gitár, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermekek-óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek, hangvilla, harangjáték, csengősor, szimbólumok a tanult dalokról
- esztétikus alkotósarok képalakításhoz, különböző méretű rajzlapok, színes papírok, ragasztók, cikk-cakk ollók, tompa hegyű ollók, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, paszrellkréták, filctollak, szivacshengerek, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzagok, linólapok, szövőkeretek, agyag, mintázó eszközök, fazekaskorongok, esztétikus eszköztároló lehetőségek, a rajzos térben a gyermeki munkáknak kialakított polc és egy táblaszerűség a minigalériának, amelyre a gyermekek kitűzhetik rajzaikat
- plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, korongozó,
- esztétikus ovigaléria, ahol maximum hét alkotás állítható ki évszakonként
- esztétikus videoszoba, ahol maximum 8-10 gyermek kényelmesen nézhet videofelvételeket, videokamera, fényképezőgép
- videó- és magnófelvételek lejátszási lehetőséggel: a gyermekek önmegismeréséhez, zenei élménykövetítéshez, a vadállatok életének

14. GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN

A gyermekvédelem célja:

- a hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése
- a gyermekek családban történő nevelésének elősegítése.

A közoktatás gyermekvédelmi feladatait a következő jogszabályok figyelembe vételével kell megoldanunk:

- a közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) Kormányrendelet (a továbbiakban ÓNAP)
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM-rendelet.

A gyermekvédelem a szociálpolitikába illeszkedik, azonban a gyermekjóléti, családvédelmi és gyermekvédelmi intézmények mellett a közoktatási intézményeknek is meghatározó szerepük van a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában.

Közös feladatunk a tankötelezettség teljesítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése.

Az óvodai nevelés során pedagógiai eszközökkel kell feltárni és megszüntetni a gyermek fejlődését veszélyeztető okokat. Amennyiben ettől kellő eredmény nem várható, a gyermekjóléti szolgálat nyújthat segítséget, majd szükség esetén hatósági intézkedést kell kezdeményezni.

14. 1. Általános gyermekvédelmi feladataink

- elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását;
- biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre javaslatot tenni;
- az új óvodások befogadását elősegíteni, beilleszkedésüket az adott csoportba a lehető legzökkenőmentesebbé tenni (anyás beszoktatás);
- a gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni;
- a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni;

- a felzárkóztatást megszervezni;
- a tehetséggondozást megvalósítani, illetve elősegíteni;
- az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolni;
- a rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást;
- a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutási javaslattal élni;
- minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni a gyermek családban történő felnevelését;
- a szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítását megszervezni, a szülői szerep eredményesebb betöltését elősegíteni;
- jó kapcsolatot kiépíteni a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szerveivel, személyeivel;
- a prevenció minden gyermekre történő kiterjesztését megvalósítani.

14. 2. Az óvodai gyermekvédelmi felelős munkája

- a nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre. Ebben a feladattervben konkrét tevékenységeket jelöl a felelős meghatározásával együtt;
- a nevelési év elején minden újonnan szerveződött csoport szülői értekezletén tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, fogadóórájáról, arról, hogy probléma esetén milyen, óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményeket kereshetnek fel;
- közreműködik a helyi nevelési program gyermekvédelmi fejezetének kidolgozásában az óvodavezető szakembereként;
- évente legalább egyszer egyeztet a jegyzővel vagy az illetékes önkormányzati előadóval és a gyermekjóléti szolgálattal a nyilvántartást illetően;
- munkájáról évente egyszer beszámol a nevelőtestületi értekezleten, illetve egyéb esetekben az intézményvezető utasítására.
- folyamatosan kapcsolatot tart általában és konkrét esetekben a gyámhatósággal, a nevelési tanácsadóval (bízunk abban, hogy hamarosan valóra válik), a pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel és segítőkkel;
- rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi önkormányzat kapcsolódó rendeleteit, és ezt a vezető és kollégái tudomására hozza;
- fontos feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztetettség, illetve a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását;

- ha a gyermek veszélyeztetettségének megakadályozása érdekében tett óvodai intézkedési lehetőségek kimerültek, felveszi a kapcsolatot az illetékes szervekkel. Intézkedést kér azoktól a szakemberektől, akik illetékesek a gyermek problémáinak megoldásában (gyermekjóléti szolgálat, gyámügyi előadó, védőnő, orvos, jegyző);
- az intézményben jól látható helyen kiteszi a gyermekvédelmi intézmények címét, telefonszámát;
- összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozók között;
- nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásban a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményeit. Ezt a feladatot a csoport óvónőivel együtt végzi;
- folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait;
- elősegíti az óvónők felderítő-tevékenységét. Továbbképzést tart a lehetséges eljárásokról, módszerekről, az egyes gyermekek érdekében teendő intézkedésekhez tanácsot ad;
- javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra, segít a segélykérelmek, a környezettanulmány elkészítésében, ahol szükséges;
- részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőségbiztosításában – mint a vezető óvónő szakembere.

14. 3. Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai

A közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény 54. § (1) bekezdése az óvodavezető fő feladatává teszi a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítését és az érvényesülés ellenőrzését. (Ebben a munkában köteles részt venni minden pedagógus.)

A vezetői felelősség kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is. A védő-óvó intézkedések részletes feladatait az óvoda szervezeti és működési szabályzata tartalmazza. Fontos, hogy a gyermekeknek megtanítsuk a különböző veszélykerülő magatartási formákat, technikákat. Ebbe a szülőket is bevonjuk.

A rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása az óvodában szintén a gyermeki jogok érvényesülését szolgálja.

Az egészséges életmód biztosítása az étkeztetés szervezésével is összefügg. A szülők segítségével gyümölcsnapokat tartunk. Van olyan csoport, ahol minden nap fogyaszthatnak gyümölcsöt a gyermekek a szülők jóvoltából!

Fontos feladat az iskolaelőkészítés szempontjából, hogy minden gyermek bekerüljön az óvodába abban az évben, amikor betölti az ötödik életévét. Ennek érdekében a jegyzőnek jelezzük, ha ebben az életkorban az intézményünkbe beíratott gyermek nem jár rendszeresen óvodába.

A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme is a gyermekvédelemhez tartozik. A közoktatási törvény 2. sz. mellékletében felsoroltak szerint biztosítjuk ezeknek az adatoknak a titkosságát. Betartása és betartatása vezetői feladat. Az óvodai dolgozókat hivatali titoktartás kötelezi, ezért *etikai kódexet* írtunk, amelynek előírásait minden dolgozónak kötelessége betartani!

14. 4. Speciális gyermekvédelmi feladatok

- a gyermekvédelmi felelősök elkészítik az új nyilvántartó lapokat, illetve folyamatosan vezetik a már meglévőket;
- a csoportos óvónők, illetve a szülők jelzései, kérései alapján az anyagilag hátrányos helyzetű családok részére étkezési hozzájáruláshoz, rendszeres gyermekvédelmi támogatáshoz javaslattal élünk az önkormányzat gyámügyi osztálya felé. Az intézményvezető a helyi rendeletben kiadott módon további kedvezményt állapít meg;
- kapcsolatban vagyunk az iskola gyermekvédelmi felelősével. Konzultálunk a gyermekvédelmi esetekről, érdeklődünk volt óvodásaink hogylétéről, fejlődéséről a Gyermekjóléti Szolgálat által megszervezett esetmegbeszéléseken;
- kapcsolatban állunk a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal és a Gyámügyi Osztállyal. A családsegítő által szervezett esetmegbeszéléseken aktívan részt veszünk, konzultálunk az egyes esetekről.

14. 5. Pedagógiai feladatok

- a csoportos óvónők a családlátogatások során felméri a családi körülményeket, a gyermekvédelem szempontjából nyilvántartandó eseteket – különös tekintettel az újonnan óvodába kerülő gyermekek körében, illetve azok körében, akik eddig nem a mi intézményünkbe jártak. A szerzett tapasztalatok alapján, illetve az óvodai évek alatt kialakuló új helyzet (válás, szülő deviáns magatartása..) alapján jeleznek a gyermekvédelmi felelősnek;
- feltérképezzük a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeket, családokat a családlátogatások, illetve egyéni beszélgetések alapján;
- a nagycsoportot vezető óvónők és az óvodavezető együttes megbeszélése, felmérése alapján döntjük el, hogy melyik nagycsoportosnak van szüksége a beiskolázás előtti nevelési tanácsadói vizsgálatra;

- figyelemmel kísérjük a család szerkezetében történt változásokat, a lelkileg sérült gyermekek krízisen való átsegítését, súlyosabb esetben pszichológussal, illetve a Gyermekjóléti Szolgálattal konzultálunk;
- családi napokat szervezünk, illetve a családdal közösen tartjuk rendezvényeinket, ahol az együttnevelés módszere valósítható meg. Így a szülő mintát kap az óvodai nevelési módszerekről;
- az iskolaérettségről, a családok lakáskörülményeiről, a szociokulturális háttérrel statisztikai nyilvántartást készítünk abból a célból, hogy a háttérrel megismerve csökkenthessük a veszélyeztetett gyermekek létszámát.

Sajátos nevelési igényű gyermeket szakértői és rehabilitációs bizottság által kiállított szakvélemény megléte esetén veszünk fel óvodánkba.

Intézményünk alapító okirata szerint az óvodai nevelés mellett ellátandó tevékenységünk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése. A szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján szükséges a *sajátos nevelési igényű* gyermekek közül az alább felsoroltak integrált óvodai nevelését ellátnunk, konkrétan:

- *testi fogyatékos* esetén a járóképes vagy kevés segédeszközzel közlekedő mozgáskorlátozott gyermekek ellátása (csak a székhely óvodában)
- *enyhén értelmi fogyatékos* gyermekek ellátása
- *beszéd fogyatékos* gyermekek ellátása.

A **sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének célja**, hogy a művészeti nevelés eszközeivel a gyermek saját képességrendszerében fejlődést mutasson, az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, és a speciális óvodai nevelés-fejlesztés a gyermeket ne terhelje túl.

A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. Programunk minden tevékenységében jól tud alkalmazkodni a sérült gyermekekhez.

A fejlesztést minden esetben meghatározza a fogyatékos típusa, súlyossága. Megkezdése előtt felderítjük a fogyatékos kialakulásának, diagnosztizálásának és az eddigi ellátás megkezdésének idejét, módját. Figyelembe vesszük a gyermek képességeit, készségeit, pszichés és egészségi állapotát, esetleges rehabilitációs műtétjeit, kognitív funkcióit és meglévő ismereteit.

Mindezek alapján a fejlesztés magában foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis (tapintásos) mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap hangsúlyt.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a nevelés-fejlesztés biztosítása a fogyatékoság típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakemberekkel (gyógypedagógussal, pszichológussal, orvossal) együttműködve
- a sérült gyermeket elfogadó környezet megteremtése
- a gyermek iránti elvárások felmérése, meghatározása.

15. 1. A nevelés-fejlesztés biztosítása a fogyatékoság típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakemberrel együttműködve

A sérült gyermek nevelésének, fejlesztésének alapja a szakértői bizottság szakvéleménye. Annak érdekében, hogy a fejlesztést optimális körülmények között tudjuk végezni, minden esetben szükség van a fogyatékoság típusához igazodó szakember segítségére. Ehhez a személyi feltételt biztosítani kell. A sérült gyermek fejlesztése gyógypedagógiai kompetencia. A sajátos nevelési igény a szokásos nevelőmunkától eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő, fejlesztő, korrekciós és terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását kívánják meg az óvodapedagógus részéről is. Az egyéni fejlesztési tervet a Fejldésnaplóban vezetjük. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez gyógypedagógiai tanár, fejlesztő pedagógus vagy a fogyatékoság típusára kiképzett szakember segítsége szükséges. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, sajátos teendőink ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakember az együttműködés során:

- **segíti** a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását
- **javaslatot tesz** gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására
- **segítséget nyújt** a szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről
- **együttműködik** az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait
- **kapcsolatot tart** a szülővel a fejlesztés sikerességét szolgáló ismeretek, tanácsok átadásával.

- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával
- a szülők tájékoztatása tekintetben, hogy a gyermek az óvodai élet egyes tevékenységeiben milyen mértékben képes részt venni
- információ bekérése a szülőktől a gyermek orvosi és egyéb kezeléseiről, a vizsgálatok eredményeiről, speciális eszközök használatáról.

15. 4. Sikerkritériumok

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a sérülés-specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülés-specifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- » egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz
- » a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a gyermek fejlődésének elemzése alapján
- » szükség esetén
 - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
 - egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
 - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
 - együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

16. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Elfogadta: nevelőtestület.

Dátum: 2009. szeptember 04.

**Jóváhagyta: Csömör Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-
testülete**

Dátum:

Irattári száma: 950/2009.

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje:

2009. szeptember 01-jétől – 2014. augusztus 31-ig.

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- A gyermekek értelmi-érzelmi fejlődésében nem hozott olyan szintű fejlődést, amit a programtól elvártunk.
- A nevelőtestület többségének véleménye alapján.
- Törvényi változások miatt.

A döntés-előkészítő érdekegyeztető fórumok közül melyik javaslatára kell összehívni a módosítással foglalkozó nevelőtestületet?

Az óvodában működő munkaközösségek javaslatára.

Milyen előírásokat szabunk a programmódosítás előterjesztésére?

- Írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének
- Írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek
- A nevelőtestület elé terjesztése szóban, véleménykérés, döntés a módosítás elfogadásáról.

A közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény

Az óvodai nevelés országos alapprogramja
Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Budapest, 1996.

Nagy Jenőné (2002): Csak tiszta forrásból. ÓNME, Szolnok

Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan?
Országos Közoktatási Intézet, Budapest

Nagy Jenőné (2001): Óvodatükör. ÓNME, Szolnok